

ANNA WEISSBROT-KOZIARSKA

WSPÓLDZIAŁANIE RODZICÓW I NAUCZYCIELI PRZEDSZKOŁA W PRZYGOTOWANIU DZIECKA DO PODJĘCIA NAUKI SZKOLNEJ

WPROWADZENIE

Psychologowie i pedagodzy z całego świata podkreślają znaczenie pierwszych lat funkcjonowania dziecka dla jego całościowego rozwoju. Jednym z ważniejszych etapów w jego życiu jest przyjęcie roli ucznia. Aby przekroczenie progu szkolnego i podjęcie nowych obowiązków nie było tak bardzo trudne, należy zwrócić uwagę na przygotowujące do tego programy wychowania przedszkolnego. Przedszkole pełni istotną rolę w wyposażeniu dziecka w wiedzę i umiejętności niezbędne w realizacji obowiązków szkolnych. Jest to instytucja edukacyjna kształtująca nie tylko takie umiejętności, jak czytanie czy pisanie, ale również mająca znaczący wpływ na rozwój psychiczny i emocjonalny dziecka. Przedszkole pozwala na przygotowanie dziecka do obowiązków wynikających z rozpoczęcia nowego, edukacyjnego etapu życia, jakim jest nauka w szkole podstawowej, jednak zdarza się, że już w przedszkolu dziecko ma trudności z adaptacją, co utrudnia przyswojenie mu treści programu wychowania przedszkolnego. Dlatego ważne jest, aby już na tym etapie dobrze przebiegała współpraca rodziców dziecka z nauczycielami wychowania przedszkolnego. Tylko prawidłowa komunikacja nauczycieli i rodziców pozwoli osiągnąć dziecku określony poziom dojrzałości szkolnej i przygotuje go do nauki w szkole. Jest to bardzo ważne, gdyż proces adaptacji dziecka do warunków pracy w szkole zależy nie tylko od nauczycieli wychowania przedszkolnego, ale także od warunków funkcjonowania najbliższego otoczenia dziecka, jakim jest rodzina. To właśnie

Dr hab. ANNA WEISSBROT-KOZIARSKA, prof. UO – Instytut Nauk Pedagogicznych, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego, ul. Oleska 48, 45-052 Opole; e-mail: awk@uni.opole.pl

rodzice są pierwszymi wychowawcami przygotowującymi dziecko do podjęcia nauki szkolnej. Relacje rodzinne, domowa atmosfera, system wartości, nakazów i zakazów obowiązujący w rodzinie oddziałują na rozwój psychiczny i emocjonalny dziecka, kształtując jego osobowość, zainteresowania i chęć zdobywania wiedzy. Zaangażowanie rodziców, ich relacje z dzieckiem, styl wychowania, posiadane kompetencje wychowawcze są niezbędnym warunkiem przygotowania dziecka do nauki szkolnej. Zaangażowanie rodziców w działalność przedszkola jest dla dziecka szansą na osiągnięcie wysokiego poziomu dojrzałości szkolnej, a co za tym idzie – prawidłową realizacją zadań wynikających z pełnienia roli ucznia w szkole podstawowej.

1. ROLA PRZEDSZKOLA W KSZTAŁTOWANIU DOJRZAŁOŚCI SZKOLNEJ DZIECKA

Przedszkole jest instytucją edukacyjną, do której uczęszczają dzieci od momentu ukończenia 3. roku życia aż do czasu rozpoczęcia edukacji szkolnej. Termin ten po raz pierwszy w Polsce użyty został w 1919 roku podczas obrad Sejmu Nauczycielskiego (I Ogólnopolski Wielki Zjazd Nauczycielski), w trakcie którego podejmowano dyskusję na temat odbudowy polskiej oświaty po odzyskaniu niepodległości (Mauersberg, 1980, s. 139). Oficjalnie nazwa „przedszkole” wprowadzona została w 1932 roku poprzez uchwalenie Ustawy o ustroju szkolnictwa (Tadeusiewicz, 1997, s. 19). W artykule 4 ustawy wprowadzono następujący zapis: „Dla dzieci w wieku od 3 lat ukończonych do czasu rozpoczęcia obowiązku szkolnego organizuje się przedszkola, które mają na celu wychowanie fizyczne i psychiczne przez stworzenie odpowiednich ku temu warunków” (Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa, Dz.U. 32.38.389). Pozwoliło to na włączenie przedszkola do polskiego systemu oświaty jako instytucji przygotowującej dziecko do podjęcia nauki w szkole. W związku z tym zaczęto je traktować jako instytucję będącą pierwszym szczeblem w systemie oświaty i wychowania. Jednostką zapewniającą jego prawidłowe funkcjonowanie jest samorząd terytorialny, czyli gmina, a szczegółowe zasady realizowania wychowania przedszkolnego określa Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 17 marca 2017 roku w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli, 2017).

Z przepisów prawnych wynikają realizowane przez przedszkole funkcje, pozwalające na wspieranie dziecka w przygotowaniu do podjęcia nauki szkolnej. Wśród najważniejszych funkcji wymienić należy:

- opiekuńczo-zdrowotną, której celem jest dbanie o bezpieczeństwo dziecka i zapewnienie mu opieki w trakcie pobytu w przedszkolu;
- stymulacyjną, mającą na celu pobudzenie procesów rozwojowych dziecka;
- profilaktyczną, polegającą na przeciwdziałaniu czynnikom szkodliwym dla prawidłowego rozwoju biologicznego i psychicznego dziecka;
- korekcyjną, której celem jest niwelowanie i wyrównywanie deficytów wynikających z wad rozwojowych;
- dydaktyczną, przygotowującą dziecko do roli ucznia poprzez przekazanie mu określonego zasobu wiedzy, ukształtowanie umiejętności i nawyków pozwalających na pełnienie funkcji ucznia;
- socjalizacyjną, kształtującą przynależność do grupy oraz pozwalającą na naukę zasad i norm społecznych (Lubowiecka, 2004, s. 45).

Odpowiednie wypełnianie tych funkcji pozwala na prawidłową realizację głównego zadania przedszkola, jakim jest zapewnienie opieki i właściwych warunków rozwoju dziecka. Funkcje realizowane przez nauczycieli przedszkola decydują o osiągnięciu przez dziecko określonego poziomu dojrzałości szkolnej. Pojęcie to w literaturze przedmiotu często stosowane jest zamiennie z określeniem gotowości szkolnej (Okoń, 2004, s. 248). Najogólniej dojrzałość szkolną można rozumieć jako zdolność jednostki do podjęcia nauki, która jest uzależniona od wielu czynników, a najważniejsze z nich to stan zdrowia, poziom ogólnego rozwoju lub zdolności przystosowawcze, wpływających na funkcjonowanie dziecka (Kwiatowska, Topińska, 1978, s. 424). W literaturze przedmiotu wyróżnia się wiele podziałów czynników mających wpływ na prawidłowy przebieg przygotowania dziecka do podjęcia nauki szkolnej. Jednym z nich jest podział na:

- czynniki indywidualne (wewnętrzne), obejmujące wrodzone cechy i osobowość dziecka, funkcjonowanie układu nerwowego i hormonalnego, własną aktywność dziecka, umiejętność radzenia sobie z emocjami, zdolność rozpoznawania swoich potrzeb, chęć podejmowania działania;
- czynniki środowiskowe (zewnętrzne), do których należy wpływ rodziny i najbliższego otoczenia na dziecko. Wymienia się wśród tej kategorii warunki materialne (dochód rodziny, zaspokajanie potrzeb), kulturalne (poziom wykształcenia rodziców, sposób spędzania wolnego czasu) oraz społeczno-psychologiczne

(struktura rodziny, stosunki pomiędzy rodzicami i ich postawy wobec dziecka, atmosfera rodzinna) (Machnik, 2010, s. 42).

Stefan Szuman, wybitny polski pedagog, określa dojrzałość szkolną jako „osiągnięcie przez dzieci takiego poziomu rozwoju fizycznego, społecznego i psychicznego, który czyni je wrażliwymi i podatnymi na systematyczne nauczanie i wychowanie w klasie pierwszej szkoły podstawowej” (1947, s. 76). Przedszkole jest więc miejscem pozwalającym przygotować dziecko do systematycznej i obowiązkowej nauki. Czas spędzony w przedszkolu jest dla dziecka okresem różnorodnych doświadczeń i wyzwań. Stawia przed dzieckiem określone oczekiwania społeczne, które są często odmienne od tych, jakie stawiano przed nim wcześniej, odmienne od tych, jakie stawiali przed nim rodzice. Dlatego nauczyciele wychowania przedszkolnego muszą współpracować z rodzicami dziecka, aby realizacja treści programowych w przedszkolu przebiegała bez większych zakłóceń.

Program edukacyjny realizowany w przedszkolu nastawiony jest na pobudzanie aktywności fizycznej i intelektualnej oraz ciekawości, które mają służyć chęci poszukiwania przez nie odpowiedzi na wiele nurtujących go pytań. Czas spędzony w przedszkolu to także czas odkrywania zdolności dziecka. Szybkie i prawidłowe ich zdiagnozowanie pozwoli na odpowiednią stymulację i w rezultacie osiągnięcie lepszych sukcesów na dalszych etapach edukacji. Dziecko przebywające w przedszkolu znaczną część dnia, rozwija także swoją samodzielność i dojrzałość emocjonalną. Ponadto pobyt w placówce przedszkolnej kształtuje umiejętność funkcjonowania w grupie rówieśniczej i wpływa korzystnie na budowanie postawy zgodnej z ogólnie przyjętymi normami i zasadami społecznego współżycia. Pełni również istotną funkcję wzbogacającą zasób słownictwa oraz zdobywania umiejętności wyrażania własnego zdania. Wszelkie korzyści, jakie wynikają z pobytu dziecka w przedszkolu, mają również wpływ na zapobieganie późniejszym trudnościom rozwojowym, emocjonalnym, wychowawczym i edukacyjnym dziecka (Ogrodzińska, 2008).

Przedszkole jest instytucją, która nie tylko kształtuje dziecko jako przyszłego ucznia, ale także jest instytucją wspierającą rodziców w procesie edukacji ich dziecka. Rola przedszkola pozwalająca na wzmocnienie kompetencji rodzicielskich polega m.in. na zbieraniu i przekazywaniu informacji o zachowaniu dziecka, wspólnym poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych, włączaniu rodziców w działalność przedszkola, organizowaniu doradztwa specjalistycznego oraz przekazywaniu wiedzy pedagogicznej (Łada-Grodzicka i in., 2000, s. 21-25).

2. ROLA RODZICÓW W PRZYGOTOWANIU DZIECKA DO PODJĘCIA NAUKI SZKOLNEJ

Rodzice odgrywają znaczącą rolę w procesie przygotowania dziecka do podjęcia nauki w szkole. To oni są pierwszymi nauczycielami i wychowawcami. Od ich umiejętności i kompetencji zależy stworzenie dziecku odpowiednich warunków rozwoju psychicznego, emocjonalnego, fizycznego i społecznego. Są odpowiedzialni za opiekę nad dzieckiem i zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa. Rodzice kształtują w dziecku poczucie jego własnej wartości.

W procesie przygotowania dziecka do podjęcia nauki szkolnej istotna jest konsekwencja rodziców w realizacji zadań edukacyjnych oraz wiarygodność w działaniu połączona z autentyzmem. Rodzice przygotowując dziecko do roli ucznia, muszą ściśle współpracować z nauczycielami przedszkola. Oba te środowiska – dom rodzinny i przedszkole, poszukują innowacyjnych rozwiązań, które mają sprzyjać prawidłowej socjalizacji dziecka (Weissbrot-Koziarska, 2005). Zadaniem rodziców, którzy najlepiej znają swoje dziecko, jest rozwijanie w nim pasji, zainteresowań zgodnych ze zdolnościami i możliwościami. Ich obowiązkiem jest także stworzenie dziecku takich warunków w domu, które będą sprzyjały utrwalaniu wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie pobytu w przedszkolu. Wspólne czytanie książek będzie sprzyjało rozwijaniu umiejętności czytania, a poprzez to zwiększaniu zasobu słownictwa i kształtowaniu mowy. Zabawy konstrukcyjne niewątpliwie będą tym elementem, który wzmocni zdolności logicznego myślenia i rozwinię orientację przestrzenną oraz koordynację ruchową. Te i wiele innych wspólnie wykonywanych czynności stanowią nieodłączny element rozwoju myślenia, mowy i zasad społecznego współdziałania dzieci.

Ważnym czynnikiem osiągnięcia przez dziecko określonego poziomu dojrzałości szkolnej jest także ukształtowanie jego samodzielności. Można je osiągnąć poprzez zachęcanie dziecka do samodzielnego wykonywania zadań, dbanie o swoje rzeczy oraz wykonywanie czynności samoobsługowych.

W realizowaniu działań wychowawczych rodzice powinni wspólnie rozwiązywać trudne problemy, jakie napotykają ich dzieci, oraz zachęcać do samodzielnego pokonywania problemów, które zdaniem rodziców są w stanie same pokonać. Wiedza rodziców na temat ich dziecka i warunki prawidłowego rozwoju, jakie im stwarzają, w połączeniu z dobrą współpracą z nauczycielami przedszkola na pewno będzie skutkować prawidłowym przygotowaniem dziecka do podjęcia nauki szkolnej. Osiągnięcie partnerskiego współdziałania rodziców i nauczycieli z pewnością nie jest łatwe. Kształtowanie takich relacji odbywa się etapami,

wymaga od rodziców wiedzy na temat funkcjonowania przedszkola, a od nauczycieli przedszkola dobrej znajomości rodziny. Wymaga ono stopniowego zdobywania wobec siebie zaufania obu stron układu (Weissbrot-Koziarska, 2005, s. 179).

3. METODOLOGICZNE PODSTAWY BADAŃ WŁASNYCH

Celem przeprowadzonych badań była analiza wybranych obszarów współdziałania rodziców i nauczycieli przedszkola, istotnych z punktu widzenia przygotowania dziecka do podjęcia nauki w szkole. Badania zostały przeprowadzone na terenie przedszkoli w województwie śląskim. Zebrano odpowiedzi od 31 rodziców mieszkających na wsi i 35 mieszkających w mieście oraz 35 nauczycieli prowadzących zajęcia edukacyjne w przedszkolach wiejskich i 31 nauczycieli z przedszkoli miejskich. W grupie badanych nauczycieli wychowania przedszkolnego znalazł się tylko jeden mężczyzna pracujący w miejskim przedszkolu.

Zebrane dane empiryczne pozwoliły na znalezienie odpowiedzi na pytania, które z funkcji przedszkola są najważniejsze z punktu widzenia przygotowania dziecka do podjęcia zadań wynikających z obowiązku szkolnego, oraz jakie obszary działalności przedszkola sprzyjają wzajemnej współpracy rodziców i nauczycieli w procesie edukacji dziecka. Badania przeprowadzone zostały w maju 2017 roku metodą sondażu diagnostycznego za pomocą kwestionariusza ankiety.

4. OPINIE RODZICÓW I NAUCZYCIELI NA TEMAT WARTOŚCI PEŁNIENIA PRZEZ PRZEDSZKOLE OKREŚLONYCH FUNKCJI

Dobra współpraca rodziców i nauczycieli wychowania przedszkolnego opiera się na znajomości celów, zadań i funkcji, jakie pełni przedszkole wobec dzieci. Wiedzę tę muszą mieć nie tylko nauczyciele, ale także powinna ona być dobrze znana rodzicom. Ustalenie wagi zadań wynikających z pełnienia określonych funkcji pozwoli ustalić obszary wzajemnego współdziałania. Przed zadaniem pytania o ważność funkcji w przygotowaniu dziecka do podjęcia nauki w szkole wyjaśniono rodzicom, jakie zadania do realizacji mieszczą się w poszczególnych funkcjach. W tabeli 1 zebrano opinie rodziców na temat ważności funkcji pełnionych przez przedszkole w odniesieniu do zadania, jakim jest osiągnięcie przez dziecko dojrzałości szkolnej.

Tabela 1. Ocena ważności pełnionych przez przedszkole funkcji w opinii rodziców

Lp.	Funkcje przedszkola pełnione wobec dziecka	Miasto		Wieś	
		N	%	N	%
1	Opiekuńcza	15	42,85%	8	25,80%
2	Wychowawcza	10	28,57%	12	38,70%
3	Wyrównawcza	8	22,85%	5	16,10%
4	Spółeczna	2	5,73%	6	19,40%
Razem		35	100,00%	31	100,00%

Źródło: Badania własne.

Wśród rodziców zamieszkujących środowisko miejskie najczęściej, bo aż 15 badanych uważa funkcję opiekuńczą za najważniejszą z pełnionych przez przedszkole. Dziesięciu spośród badanych wskazało, iż najważniejsza ich zdaniem jest funkcja wychowawcza. Najmniej, bo tylko dwóch badanych rodziców z miasta jest zdania, iż to funkcja społeczna jest najwyższej wagi w realizacji zadań z zakresu wychowania przedszkolnego. W przypadku rodziców zamieszkujących tereny wiejskie najczęściej, bo aż 12 badanych wybrało funkcję wychowawczą jako najważniejszą do spełnienia przez przedszkole, natomiast ośmiu respondentów wskazało, że jest nią funkcja opiekuńcza. Tylko pięciu rodziców z terenów wiejskich uznało funkcję wyrównawczą za najważniejszą.

To samo pytanie zadano badanym nauczycielom wychowania przedszkolnego. Zebrane odpowiedzi zostały przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2. Ocena ważności pełnionych przez przedszkole funkcji w opinii nauczycieli

Lp.	Funkcja przedszkola pełniona wobec dziecka	Przedszkole na wsi		Przedszkole w mieście	
		N	%	N	%
1.	Opiekuńcza	7	20,00%	12	38,70%
2.	Wychowawcza	15	42,80%	10	32,20%
2.	Wyrównawcza	9	26,00%	4	13,00%
3.	Spółeczna	4	11,20%	5	16,10%
Razem:		35	100,00%	31	100,00%

Źródło: Badania własne.

Najwięcej nauczycieli (15) z przedszkoli znajdujących się na terenie wiejskim uważa, że podstawową funkcją przedszkola wobec dzieci jest funkcja wychowawcza. Natomiast w opinii 12 nauczycieli pracujących na terenie miasta podsta-

wową funkcją przedszkola jest funkcja opiekuńcza. Najmniej, bo tylko czterech badanych z placówek wiejskich uznało funkcję społeczną za tę podstawową wypełnianą przez przedszkole względem dziecka. Z kolei czterech badanych z przedszkoli miejskich za najmniej ważną uznało funkcję wyrównawczą.

Z analizy powyższych danych dotyczących opinii rodziców i nauczycieli na temat funkcji pełnionych przez przedszkole wobec dzieci wynika, że dla rodziców to funkcja opiekuńczo-wychowawcza jest najważniejsza. Należy więc przypuszczać, że w zakresie jej realizacji rodzice będą aktywnymi partnerami, którzy chętnie włączają się w takie działania, jak np. organizacja spotkań edukacyjnych, organizacja wycieczek i wyjść kulturalnych. Prawdopodobnie rodzice nie będą bardzo aktywnie ingerować w działania nauczycieli przedszkola, których celem jest kształtowanie osobowości dziecka i jego relacji społecznych. Można przypuszczać, że to zadanie całkowicie pozostawili do realizacji nauczycielom, specjalistom posiadającym do tego niezbędną wiedzę i umiejętności. Z kolei nauczyciele, dla których funkcje opiekuńczo-wychowawcze także są najważniejsze, będą poszukiwali wspólnych obszarów do realizacji zadań z zakresu tych właśnie funkcji. Wskazanie zarówno przez rodziców, jak i nauczycieli na funkcję wyrównawczą i społeczną, jako najmniej istotną w kształceniu dojrzałości szkolnej dziecka, może oznaczać, że rodzice nie będą wykazywali zainteresowania metodami nauczania proponowanymi przez przedszkole, pozostawiając tym samym przestrzeń do działania dla nauczycieli. Z kolei nauczyciele będą się koncentrować tylko na wdrażaniu własnych metod i form nauczania, nie poszukując w tym zakresie szczególnego wsparcia ze strony rodziców.

5. WSPÓLDZIAŁANIE NAUCZYCIELI Z RODZICAMI W OPINII WYCHOWAWCÓW PRZEDSZKOLA

Kolejnym, istotnym elementem współpracy pomiędzy przedszkolem a rodzicami w przygotowaniu dzieci do podjęcia nauki szkolnej jest prawidłowa komunikacja. Będzie ona możliwa tylko wówczas, gdy nauczyciele przedszkola dobrze znają dzieci w grupie, którą prowadzą. Umożliwić to może systematyczna obserwacja dzieci. Dlatego zadano pytanie nauczycielom przedszkola, czy prowadzą taką obserwację. Zebrane odpowiedzi zostały przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3. Systematyczna obserwacja rozwoju i postępów dzieci w opinii nauczycieli

Lp.	Prowadzenie systematycznej obserwacji rozwoju i postępów dzieci przez nauczycieli przedszkola	Przedszkole we wsi		Przedszkole w mieście	
		N	%	N	%
1	Tak	25	71,40%	11	35,50%
2	Nie	10	28,60%	20	64,50%
Razem:		35	100,00%	31	100,00%

Źródło: Badania własne.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 3, aż 25 nauczycieli z placówek wiejskich prowadzi systematyczną obserwację dziecka i tylko 11 robi to w przedszkolach miejskich. Najczęściej odbywa się to poprzez obserwację dziecka w poszczególnych czynnościach dnia codziennego. Niepokojący jest wynik wskazujący, że aż 20 badanych z przedszkoli miejskich nie prowadzi systematycznej obserwacji, co może mieć niekorzystny wpływ na dalszy rozwój dziecka i podjęcie przez niego edukacji szkolnej oraz wpływać negatywnie na jakość współpracy pomiędzy placówką przedszkolną a prawnymi opiekunami dziecka. Brak prowadzonej obserwacji rozwoju wychowanków może również prowadzić do nieodpowiedniej jakości przekazywanych rodzicom komunikatów. Komunikaty te oparte będą tylko na ogólnych informacjach dotyczących zachowania dziecka i nie będą uwzględniały obszarów deficytowych, wymagających zwiększonej uwagi ze strony rodziców.

Warunkiem dobrej współpracy nauczycieli z rodzicami jest uczestniczenie rodziców w organizowanych zajęciach otwartych i spotkaniach okolicznościowych. Dlatego zapytano nauczycieli o to, czy rodzice chętnie uczestniczą w organizowanych dla nich zajęciach w przedszkolu. Zebrane wyniki zostały przedstawione w tabeli 4.

Tabela 4. Uczestnictwo w zajęciach otwartych i spotkaniach okolicznościowych przez rodziców w opinii nauczycieli

Lp.	Uczestnictwo rodziców w zajęciach otwartych i spotkaniach okolicznościowych	Przedszkole na wsi		Przedszkole w mieście	
		N	%	N	%
1	Tak	33	94,20%	28	90,30%
2	Nie	2	5,80%	3	9,70%
Razem:		35	100,00%	31	100,00%

Źródło: Badania własne.

Analizując przedstawione w tabeli 4 odpowiedzi można zauważyć, że niezależnie od środowiska przedszkolnego wśród nauczycieli panuje przekonanie, że rodzice chętnie uczestniczą w zajęciach otwartych i różnych spotkaniach okolicznościowych, takich jak festyny czy spotkania tematyczne, mające na celu zaangażowanie ich w przygotowanie dzieci do nauki szkolnej. Oznacza to, że rodzice są zaangażowani w proces przygotowania ich dzieci do podjęcia nauki w szkole oraz wyrażają chęć uczestniczenia w kształtowaniu u nich, niezbędnych do realizacji obowiązku szkolnego, postaw.

Równie ważne w procesie angażowania rodziców w proces adaptacji dziecka do warunków szkolnych jest dbanie o systematyczny kontakt z nimi. Pozwoli to na szybkie ujawnienie braków związanych z przygotowaniem dziecka do nauki w szkole oraz wsparciem w rozwoju rozpoznanych zdolności dzieci. Aby możliwa była współpraca rodziców z nauczycielami, należy ustalić fakt, czy rodzice chętnie kontaktują się z nauczycielem swojego dziecka. Zebrane na ten temat odpowiedzi przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Częstotliwość kontaktu rodziców z nauczycielami w opinii wychowawców

Lp.	Częstotliwość kontaktu rodziców z nauczycielami	Przedszkole na wsi		Przedszkole w mieście	
		N	%	N	%
1	Raz w roku	1	2,80%	1	3,25%
2	Dwa razy w roku	5	14,40%	5	16,10%
3	Raz w miesiącu	4	11,40%	2	6,45%
4	Kilka razy w miesiącu	10	28,60%	5	16,10%
5	Codziennie	15	42,80%	18	58,10%
Razem:		35	100,00%	31	100,00%

Źródło: Badania własne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, w opinii nauczycieli codzienny kontakt z wychowawcą przedszkola ma 18 badanych z terenów miejskich i 15 rodziców z terenów wiejskich, zatem niewielu rodziców odczuwa potrzebę codziennego kontaktu z nauczycielem swojego dziecka.

Szczegółowa analiza zebranego materiału badawczego pokazała, że do najczęściej preferowanych sposobów kontaktu należy podejmowanie rozmów z wychowawcą podczas odprowadzania dziecka do przedszkola, branie udziału w zebraniach oraz korzystanie z możliwości konsultacji telefonicznych z nauczycielami.

Ważnym elementem prowadzonych z wychowawcą rozmów jest chęć uzyskania informacji o zachowaniu i postępach dziecka. Nauczyciele, którzy brali udział w badaniach, swój kontakt z rodzicami określają jako bardzo dobry.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI Z PRZEPROWADZONYCH BADAŃ

Rodzice i nauczyciele są jednymi z pierwszych osób warunkujących prawidłowy rozwój dziecka. Od ich dobrej współpracy zależy przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole.

Obowiązkiem nauczycieli oraz rodziców jest stymulowanie aktywności dziecka, przekazywanie odpowiedniego materiału oraz tworzenie warunków kształtujących dojrzałość szkolną dziecka. Aby osiągnąć ten cel, obie strony muszą ze sobą prawidłowo współpracować. Jak wynika z przeprowadzonych badań, zarówno rodzice, jak i nauczyciele uważają, że poprzez wypełnianie przez przedszkole funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz prawidłową współpracę pomiędzy przedszkolem a rodzicami dzieci są prawidłowo przygotowywane do podjęcia dalszej nauki w szkole. Po przeprowadzeniu procesu badawczego można wysunąć następujące wnioski:

- W sytuacji, gdy współpraca między rodzicami a nauczycielami odbywa się systematycznie i funkcjonuje prawidłowo, możliwe jest kompleksowe wsparcie dziecka w zaspokajaniu jego potrzeb i rozwijaniu kluczowych umiejętności pozwalających na podjęcie nauki w szkole.

- Wpływ na jakość współpracy rodziców i nauczycieli przedszkola ma znajomość funkcji wypełnianych przez przedszkole wobec dzieci. Istotne znaczenie ma również prawidłowy przebieg komunikacji, na który składają się takie elementy, jak regularna obserwacja dzieci przez nauczycieli oraz utrzymywanie systematycznego kontaktu z rodzicami i zachęcanie ich do czynnego uczestnictwa w różnego rodzaju zajęciach organizowanych w przedszkolu.

Przedszkole, oddziałując na ukształtowanie społeczno-moralnej sylwetki dziecka, wpływa na rozwój jego osobowości. Stosowanie odpowiednich metod nauczania i wychowania w połączeniu z systematyczną obserwacją postępów edukacyjnych gwarantuje lepsze przygotowanie do podjęcia nauki w szkole. Ponadto, kształtuje w dziecku poczucie obowiązkowości i sumienności, a także pozwala na rozwój wytrwałości i konsekwencji w działaniu, które są niezbędne w dalszej edukacji. Działalność wychowawcza przedszkola powinna być wspomagana przez

rodziców w domu. Tylko wtedy stworzone zostaną odpowiednie warunki do najlepszego i wszechstronnego rozwoju dziecka, które będą gwarancją radzenia sobie w dalszej edukacji.

BIBLIOGRAFIA

- KWIATOWSKA, M., TOPIŃSKA, Z. (1978). *Pedagogika przedszkolna*. Warszawa: WSiP.
- LUBOWIECKA, J. (2000). *Przystosowanie psychospołeczne dziecka do przedszkola*. Warszawa: WSiP.
- ŁADA-GRODZICKA, A., BELCZEWSKA, E., HERDE, M., KWIATKOWSKA, E., WASILEWSKA, J. (2000). *ABC... Program wychowania przedszkolnego XXI wieku*. Warszawa: WSiP.
- MACHNIK, I. (2010). Dojrzałość szkolna dziecka. *Bliżej Przedszkola*, 5, 42.
- MAUERSBERG, S. (1980). Sejm Nauczycielski (14-17 kwietnia 1919). *Rozprawy z Dziejów Oświaty*, 23, 139.
- OGRODZIŃSKA, T. (2008). Jak organizować edukację przedszkolną w nowych formach: informator 2008/2009 rok przedszkolaka. Warszawa: Ministerstwo Edukacji Narodowej.
- OKOŃ, W. (2004). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”.
- SZUMAN, S. (1947). *Psychologia wychowawcza wieku szkolnego. Podręcznik dla nauczycieli i studentów*. Kraków: Wydawca Wiedza – Zawód – Kultura.
- TADEUSIEWICZ, G. (1997). *Edukacja w Europie*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Ustawa z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz.U. 32.38.389).
- WEISSBROT-KOZIARSKA, A. (2005). Rodzice i nauczyciele – wędrowcy w poszukiwaniu wspólnych rozwiązań wychowawczych. W: M. PODGÓRNY (red.), *Człowiek na edukacyjnej fali. Współczesne konteksty edukacji dorosłych*. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.

Źródła internetowe

Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/home.xsp> [dostęp: 11.04.2018].

WSPÓLDZIAŁANIE RODZICÓW I NAUCZYCIELI PRZEDSZKOLA W PRZYGOTOWANIU DZIECKA DO PODJĘCIA NAUKI SZKOLNEJ

Streszczenie

Jednym z najważniejszych problemów współczesnej edukacji jest współdziałanie rodziców i nauczycieli w procesie prawidłowego rozwoju dziecka. Ważnym zagadnieniem jest określenie obszarów tej współpracy już na etapie wychowania przedszkolnego. Przedszkole pełni istotną rolę w wyposażeniu dziecka w wiedzę i umiejętności niezbędne w realizacji obowiązków szkolnych. Jest to instytucja edukacyjna kształtująca nie tylko takie umiejętności, jak czytanie czy pisanie, ale również mająca znaczący wpływ na rozwój psychiczny i emocjonalny dziecka.

Słowa kluczowe: rodzice; nauczyciele; dziecko; przedszkole; współpraca

PARTNERSHIP OF PARENTS AND PRESCHOOL TEACHERS IN PREPARATION
OF A CHILD FOR UNDERTAKING SCHOOL EDUCATION

S u m m a r y

One of the most crucial problems of contemporary education is partnership between parents and teachers in the process of correct child development. Defining the areas of this partnership at the preschool education stage is an important issue. Preschool has a key role in equipping a child with the knowledge and abilities necessary in the realization of school duties. It is an institution creating not only such skills as reading and writing, but also having an essential affect on mental and emotional development of the child.

Key words: parents; teachers; child; preschool; partnership